

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО Й ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ПРАКТИЦІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто особливості та значення актів Конституційного Суду України у фінансово-правовому регулюванні. Зокрема, зосереджено увагу на дослідженні правових позицій Конституційного Суду України стосовно практики застосування фінансового законодавства на сьогодні.

Ключові слова: фінансове законодавство, бюджетне регулювання, податкове регулювання, акти Конституційного суду України.

I. Вступ

У нинішніх умовах економічні інтереси держави реалізуються за допомогою різних відносин, у тому числі й фінансово-правових. Важливу роль у таких відносинах відіграє бюджет, оскільки він виступає основою бюджетного устрою держави й опосередковує зв'язок бюджетної та податкової систем. Такий зв'язок проявляється у тому, що первинним елементом бюджетної системи виступає бюджет, при цьому одним з елементів класифікації дохідної частини бюджетів є податкові надходження [1, ч. 1 ст. 9]. За рахунок коштів бюджету відповідного рівня (Державного або місцевих) реалізуються завдання та функції, що покладені на органи державної влади й органи місцевого самоврядування згідно із положеннями чинного законодавства.

II. Постановка питання

Метою статті є визначення проблем бюджетного й податкового регулювання, що віднайшли своє відображення у практиці Конституційного суду України.

III. Результати

Необхідно акцентувати увагу на тому, що в умовах нагальної потреби упорядкування відносин, які розвиваються в межах публічної фінансової діяльності, значно розширився склад фінансового законодавства. При цьому питання щодо системи фінансового законодавства однозначно не вирішене. Так, Ю. В. Оніщик справедливо вказує, що "поняття "фінансове законодавство" відноситься до системоутворювальних категорій, які визначають сутність правового регулювання суспільних відносин в галузі фінансів" [9]. Дотепер у системі чинних нормативно-правових актів України, що регулюють суспільні відносини, пов'язані із рухом публічних коштів, відсутнє поняття фінансового законодавства, що негативно відбивається на ефективності правозастосування законодавчих приписів.

Д. П. Дорошенко також зазначає, що ефективність фінансово-правового регулювання відносин у сфері публічної фінансової діяльності багато в чому залежить від єдності та несуперечності системи фінансового законодавства [3, с. 191]. Дійсно, на сучасному етапі значення фінансового законодавства дедалі зростає, однак більшість проблем у фінансовому законодавстві так і залишаються невирішеними. Це пов'язано із тим, що стрімкий розвиток законодавства у фінансовій галузі "провокує" утворення недоліків і колізій у правовому регулюванні.

У цій ситуації для ефективного регулювання фінансових правовідносин вагомим значення набувають акти Конституційного Суду України. Так, Конституційний суд України приймає рішення та надає висновки у справах щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, а також стосовно офіційного тлумачення Конституції та законів України [6, ч. 1, 4 ст. 13].

У рішеннях Конституційного суду України містяться принципи позиції стосовно певних аспектів публічної фінансової діяльності. Правові позиції Конституційного суду України дають змогу зробити висновки щодо практики застосування фінансового законодавства. На нашу думку, оцінка чинного законодавства на предмет його відповідності Основному Закону країни сприяє усуненню існуючих прогалин у праві. Показовим є те, що, згідно зі ст. 152 Конституції України [7] та ст. 73 Закону України "Про Конституційний суд України", у випадку визнання законів або їх складових вони оголошуються нечинними й утрачають чинність від дня прийняття Конституційним судом України рішення про їх неконституційність. Отже, можна сказати, що в такому випадку рішення Конституційного суду України матиме вищу юридичну силу, аніж закон (зокрема, фінансовий).

О. О. Дмитрик, досліджуючи джерела фінансового права, пропонує згрупувати рішення Конституційного суду України відповідно до виду фінансових відносин, на упорядкування яких вони спрямовані [2, с. 224]. Зокрема, вчена виокремлює такі групи рішень: а) що стосуються упорядкування бюджетних відносин; б) у яких вирішуються питання, пов'язані з оподаткуванням; 3) які стосуються правового регулювання банківської діяльності; 4) у яких визначаються засади публічно-правового регулювання страхування та ціноутворення; 5) рішення, пов'язані із визначенням правового статусу органів, які здійснюють публічну фінансову діяльність. Безумовно, наведена класифікація (як і будь-яка інша) є умовною. Однак на основі запропонованого О. О. Дмитрик поділу можна провести системний аналіз актів Конституційного суду України, що є позитивним.

У межах статті спробуємо проаналізувати рішення Конституційного суду України, у яких висвітлені аспекти щодо упорядкування бюджетних відносин та питання, пов'язані зі здійсненням податково-правового регулювання. Так, у Рішенні від 22.05.2008 р. № 10–рп/2008 Конституційний суд акцентує увагу на предметі та змісті закону про Державний бюджет [14]. У наведеному Рішенні вказано, що затвердження Державного бюджету України належить до повноважень Верховної Ради України (згідно з п. 4 ч. 1 ст. 85, ч. 1 ст. 96 Конституції України) та відбувається виключно у формі закону (згідно з п. 1 ч. 2 ст. 92, ч. 2 ст. 95 Конституції України). При цьому вказано, що Конституція України не визначає окремої процедури розгляду, ухвалення і набрання чинності Законом про Держбюджет, але встановлює деякі особливості для його змісту, що зумовлює також певні вимоги для його розгляду, ухвалення і, відповідно, набрання ним чинності.

Далі у цьому Рішенні зазначено, що відповідно до норм Конституції України, зокрема ст. 92, визначені сфери, які мають врегульовуватися виключно законом. До такого переліку належить і бюджетна сфера. З огляду на те, що Закон про Держбюджет є основним фінансовим документом держави й має спеціальне призначення, цей закон не повинен регулювати відносини в інших сферах суспільного життя. Конституція України не надає Закону про Держбюджет вищої юридичної сили стосовно інших законів.

Таким чином, Конституційний Суд України дійшов висновку, що Законом про Держбюджет не можна вносити зміни до інших законів, зупиняти їх дію чи скасовувати їх, оскільки з об'єктивних причин це створює суперечності в законодавстві, і як наслідок – скасування та обмеження прав і свобод людини та громадянина. У разі необхідності зупинення дії законів, внесення до них змін і

доповнень, визнання їх нечинними мають використовуватися окремі закони.

Водночас у п. 6 аналізованого Рішення Конституційний суд вказує, що п. 19 розділу II вищезазначеного Закону містить положення, які встановлюють порядок і розміри внесення до бюджету рентних платежів за природний газ, нафту й газовий конденсат; за транзитне транспортування природного газу та транспортування нафти й нафтопродуктів магістральними нафтопроводами, транзитне транспортування аміаку; запроваджують базові нормативи платежів за користування надрами й нормативи збору за спеціальне водокористування; визначають розміри ставок ввізного (експортного) мита за експорт газу, природного газу в газоподібному та скрапленому стані і скраплених газів за умови, що більші розміри не встановлені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (пп. 1–6). У тому разі, якщо положення п. 19 розділу II Закону про Державний бюджет не зупиняють дії, не змінюють і не скасовують якихось норм конкретних законодавчих актів чи правових актів у цілому та стосуються процесу виконання Державного бюджету України на 2008 рік у його дохідній частині, а тому узгоджуються зі ст. 95–98 Конституції України та ст. 38 Кодексу і є конституційними.

З наведеного ми бачимо, що Конституційний Суд України висловив суперечливі правові позиції щодо можливості внесення змін Законом про Державний бюджет до інших нормативно-правових актів. З одного боку, Суд зазначив, що цим законом не можна вносити зміни до інших законів, зупиняти їх дію чи скасовувати їх, оскільки з об'єктивних причин це створює суперечність у законодавстві, а також скасування та обмеження прав і свобод людини та громадянина. З іншого боку, Суд фактично визнав можливість урегулювання відносин при справлянні податків Законом про Державний бюджет.

На наше переконання, бюджетні й податкові відносини перебувають у тісному взаємозв'язку. Це зумовлено не лише тим, що до складу доходів бюджету належать податкові надходження, а й тим, що податкові відносини (а саме відносини, пов'язані із запровадженням, справлянням податкових платежів та відносини, пов'язані із здійсненням податкового контролю) виступають своєрідною передумовою бюджетних правовідносин (йдеться про формування бюджетів відповідного рівня). У свою чергу, бюджетні правовідносини, пов'язані із розподілом саме податкових доходів між рівнями бюджетної системи України (Державним та місцевими бюджетами) здійснюють вплив на формування та розвиток податкових правовідносин. Утім існування такого тісного взає-

мозв'язку між бюджетними й податковими правовідносинами не дає змогу урегулювати відносини щодо справляння податків Законом про Державний бюджет України і навпаки – відносини стосовно формування бюджетів не можуть регулюватися податковим законодавством. На нашу думку, правова позиція Конституційного суду України щодо досліджуваного питання нелогічна й створює перепони у правозастосуванні.

У Рішенні Конституційного Суду України від 26.12.2011 р. № 20–рп/2011 [15] розглядається питання щодо конституційності п. 4 Прикінцевих положень Закону України “Про Державний бюджет України на 2011 рік”. У цьому пункті Закону йдеться про те, що у 2011 р. норми й положення ст. 39, 50, 51, 52, 54 Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, ст. 6 Закону України “Про соціальний захист дітей війни”, ст. 14, 22, 37 та ч. 3 ст. 43 Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” застосовуються у порядку та розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України, відповідно до наявного фінансового ресурсу бюджету Пенсійного фонду України на 2011 рік. У цій ситуації необхідно зауважити, що Пенсійний фонд України є позабюджетним фондом, однак у Додатку 1 до Закону України “Про Державний бюджет України на 2011 рік”, що має назву “Доходи Державного бюджету на 2011 рік”, передбачений обсяг доходів Пенсійного фонду України на вказаний рік. Підкреслимо, що Конституційний суд неодноразово використовує термін “фінансові ресурси бюджету”, проте не роз'яснює його зміст (така сама ситуація простежується й у Бюджетному кодексі України, категорія “фінансові ресурси” неодноразово використовується, однак її зміст не розкрито).

Судом зазначено, що одним із визначальних елементів у регулюванні суспільних відносин елементів у регулюванні суспільних відносин у соціальній сфері є додержання принципу пропорційності між соціальним захистом громадян та фінансовими можливостями держави, а також гарантування права кожного на достатній життєвий рівень. Враховуючи те, що бюджет Пенсійного фонду України затверджує Уряд України, Кабінет Міністрів України є органом, який забезпечує проведення державної політики в соціальній сфері, а Пенсійний фонд України виступає органом, який реалізує таку політику, в тому числі за рахунок коштів Державного бюджету України. Із наведеним важко сперечатись, проте відкритим залишається питання стосовно доцільності надання права Кабінету Міністрів України визначати порядок і розміри соціальних ви-

плат, виходячи з наявного фінансового ресурсу бюджету Пенсійного фонду України.

По-перше, слід враховувати, що Закон про Державний бюджет України на відповідний рік має власний предмет регулювання. Йдеться про вичерпний перелік правовідносин, визначений Бюджетним кодексом України [1, ст. 40]. Аналізуючи зміст ст. 40 вказаного нормативно-правового акта, можемо зробити висновок, що до предмету регулювання закону про Державний бюджет України не належить вирішення питання стосовно особливостей застосування інших законодавчих актів.

По-друге, виникає питання щодо темпоральної дії закону про Державний бюджет України на відповідний рік. На нашу думку, зазначений акт має чинність протягом бюджетного періоду (один календарний рік з 1 січня по 31 грудня), після спливу цього періоду Закон про Державний бюджет має втрачати чинність. Проте на практиці все інакше. Закон України “Про Державний бюджет України на 2011 рік” і дотепер залишається чинним (як і Закони про Державний бюджет минулих років). Державний бюджет України не можна вважати базовим нормативно-правовим актом, що регулює суспільні відносини в соціальній сфері, оскільки таку функцію виконують соціальні закони.

По-третє, у зв'язку із тим, що в сучасних реаліях Закон про Державний бюджет має необмежену дію у часі, можна говорити про те, що окремі положення таких законів можуть застосовуватись у разі потреби.

По-четверте, не аргументовано твердження Конституційного Суду України стосовно можливостей Кабінету Міністрів змінювати порядок та розмір існуючих соціальних виплат та допомоги, що фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України. Справа в тому, що до повноважень Уряду України, зокрема у сфері соціального захисту та бюджетній сфері, не належить регулювання порядку та розмірів соціальних виплат та допомоги, які фінансуються за рахунок Державного бюджету України з урахуванням фінансових можливостей держави. Згідно зі ст. 116, 117 Конституції України, а також ст. 19, 20 Закону України “Про Кабінет Міністрів України” Уряд України забезпечує соціальний захист громадян та підготовку проектів законів щодо соціальних стандартів і гарантій [4]. На нашу думку, наведені повноваження Кабінету Міністрів України не можна тлумачити як можливість останнього “втручатись” у текст законів України, зокрема й законів у сфері соціального захисту та Закону про Державний бюджет України на відповідний рік, шляхом внесення змін або коригування, оскільки в такому разі буде по-

рушений порядок внесення змін до Закону про Держбюджет на відповідний рік.

Знов-таки, ми стикаємося із неоднозначністю правових позицій Конституційного Суду України, які викладені в наведеному Рішенні. На наш погляд, така нестійка й моментами нелогічна позиція Суду лише ускладнить процес застосування правових норм і сприятиме розвитку хибної судової практики.

У Рішенні Конституційного суду України від 14.12.2011 р. №18-рп/2011 [12] порушене питання щодо необхідності офіційного тлумачення поняття “щомісячне довічне грошове утримання”, яке міститься в Податковому кодексі України. Зазначимо, що вказана категорія міститься не лише в Податковому кодексі України, а й у інших нормативно-правових актах, зокрема у Законі України “Про статус суддів” від 15.12.1992 р. № 2862–XII [5, ч. 1–4 ст. 44], Постанові Правління Пенсійного фонду України “Про затвердження Порядку подання документів для призначення і виплати щомісячного грошового утримання суддям у відставці органами Пенсійного фонду України” від 25.01.2008 р. № 3–1 [11] містять приписи щодо винагороди, матеріального й соціального забезпечення суддів, у тому числі щомісячного грошового утримання.

Особливість щомісячного грошового утримання судді полягає в тому, що воно не належить до суддівської винагороди й тому не є складовою заробітної плати судді. Виходячи з системного аналізу положень Закону, це утримання є самостійною гарантією незалежності судді та складовою його правового статусу.

Щомісячне грошове утримання судді, який має право на відставку, продовжує працювати на посаді судді, встановлюється у зв'язку з виконанням ним своїх обов'язків щодо здійснення незалежного, неупередженого та справедливого правосуддя, а щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці є належним утриманням цього судді після припинення виконання ним своїх професійних обов'язків та особливою формою його соціального забезпечення.

Враховуючи зазначене, Конституційний Суд України трактує щомісячне довічне грошове утримання як гарантовану державою щомісячну та звільненою від сплати податків грошову виплату, що слугує забезпеченню належного утримання судді, в тому числі після звільнення від виконання обов'язків судді (абз. 5 п. 7 мотивувальної частини Рішення від 11.10.2005 р. № 8-рп/2005 [16]; абз. 3 пп. 3.3 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 18.06.2007 р. № 4-рп/2007 [17]).

Податковим кодексом України передбачено такий різновид об'єкта оподаткування, як загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, у тому числі заробітна плата,

та встановлено винятки з оподатковуваних доходів фізичних осіб. Одним з доходів, що не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу й не підлягають оподаткуванню, є щомісячне довічне грошове утримання (пп. “е” пп. 165.1.1 п. 165.1 ст. 165 Кодексу).

Аналіз наведених положень Податкового кодексу України, Закону України “Про статус суддів”, Постанови Правління Пенсійного фонду України “Про затвердження Порядку подання документів для призначення і виплати щомісячного грошового утримання суддям у відставці органами Пенсійного фонду України” та наведеної позиції Конституційного Суду України дає змогу зробити висновок, що правова природа щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці та щомісячного грошового утримання працюючого судді є однаковою, а самі ці поняття – однорідними й взаємопов'язаними. Щомісячне грошове утримання ідентичне щомісячному довічному грошовому утриманню та є звільненою від оподаткування виплатою. На нашу думку, в цьому Рішенні позиція Конституційного суду України стосовно тлумачення категорії “щомісячне довічне грошове утримання” є виваженою та аргументованою.

12 червня 2012 р. Конституційним Судом України було прийнято ще одне рішення щодо питань, пов'язаних із оподаткуванням Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Податкового кодексу України [13]. Так, у пп. 16.1.13 п. 16.1 ст. 16 Податкового кодексу України передбачено обов'язок платника податків допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів у випадках, встановлених Кодексом. Згідно з пп. 20.1.11 п. 20.1 ст. 20 Кодексу податкові органи мають право доступу під час проведення перевірок до територій, приміщень (крім житла громадян) та іншого майна, що використовуються для провадження господарської діяльності, та/або є об'єктами оподаткування або використовуються для отримання доходів (прибутку) чи пов'язані з іншими об'єктами оподаткування та/або можуть бути джерелом погашення податкового боргу [10].

Враховуючи наведені законодавчі приписи, суб'єкт права на конституційне подання зазначає, що вони не відповідають ч. 1, 2 ст. 30 та ч. 1 ст. 124 Конституції України,

оскільки проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку допускається не інакше як за вмотивованим рішенням суду.

Підтримуючи позицію Конституційного Суду України, відзначимо, що в оспорюваних положеннях йдеться не про проникнення, а про доступ контролюючих органів до обстеження визначених законом територій, приміщень та обов'язок платника податків допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження відповідних приміщень, територій. Термін "проникнення" має декілька значень: 1) удаючись до хитрощів, обману тощо, спритно пробиратися, прокрадатися куди-небудь; 2) заповнювати собою який-небудь простір, наповнювати щось; 3) долаючи перешкоди, доноситися, ставати чутним; 4) правильно розуміти суть чого-небудь, орієнтуватися, розбиратися в чомусь та інше [19, с. 241]. У контексті аналізу приписів Конституції України та наведеного тлумачення, можна сказати, що проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду або обшуку без умотивованого рішення суду є незаконним та кримінально караним.

При проведенні податкових перевірок компетентними органами йдеться про надання доступу до обстеження приміщень та територій, які використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування. До того ж законодавець чітко вказує, що до таких приміщень та територій не відноситься житло громадян. Отже, немає підстав вважати наведені положення Податкового кодексу України такими, що порушують вимоги ст. 30 Конституції України, за якими кожному гарантується недоторканність житла та не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.

Також у досліджуваному рішенні Конституційного Суду України підіймається проблема застосування адміністративного арешту майна платників податків з метою забезпечення виконання конкретним платником податків своїх обов'язків. Підстави застосування адміністративного арешту майна платників податків закріплені у ч. 2 ст. 94 Податкового кодексу України. Так, пп. 94.2.5 п. 94.2 ст. 94 зазначеного акта може бути застосовано, якщо відсутня реєстрація особи як платника податків у відповідному податковому органі, якщо така реєстрація є обов'язковою або коли платник податків, що отримав податкове повідомлення або має податковий борг, вчиняє дії з переведення майна за межі України, його приховування або передачі іншим особам.

Суб'єкт права на конституційне подання стверджує, що наведені положення супере-

чать принципам недоторканності житла та непорушності права приватної власності, що закріплені у ст. 30, 41 Основного Закону України. Зазначено, що зі змісту цих положень випливає, що арешт може накладатися на майно, яке не використовується в господарській діяльності, у тому числі й на житло особи. Однак такі міркування не обґрунтовані. Конституційний Суд України вказує, що наявність у законодавця права запроваджувати в законах на певний строк особливий порядок розпорядження платником податків своїми активами, до яких належить і житло, відповідає правовій позиції Конституційного Суду України [18, абз. 4 пп. 4.1 п. 4]. Зміст цієї правової позиції зводиться до того, що встановлення системи оподаткування, податків і зборів, їх розмірів та порядку сплати є виключною прерогативою закону. При унормуванні цих суспільних відносин держава має право визначати механізми, які забезпечують належну сплату платником податків і зборів.

Конституційний Суд України справедливо зауважує, що застосування адміністративного арешту майна платника податків з метою забезпечення виконання цим платником податків своїх обов'язків не є порушенням права особи на недоторканність житла. Аналізуючи зміст ст. 162 Кримінального кодексу України, можна зробити висновок, що порушення недоторканності житла особи може відбуватися у таких формах: 1) незаконне проникнення до житла чи іншого володіння особи; 2) незаконне проведення в них огляду чи обшуку; 3) незаконне виселення; 4) інші дії, що порушують недоторканність житла громадян [8]. При цьому до інших дій, що порушують недоторканність житла громадян, може бути віднесено самовільне вселення до чужого житла, тимчасове використання житла без згоди його власника, незаконне проведення виїмки та ін.

Відповідно до положень Податкового кодексу України, при накладенні адміністративного арешту на майно платника податків і зборів забороняється реалізовувати право розпорядження або користування таким майном (повний арешт), або обмеження щодо реалізації прав власності на таке майно без попереднього дозволу керівника контролюючого органу на здійснення платником податків будь-якої операції з таким майном (умовний арешт майна). Отже, адміністративний арешт майна платника податків не позбавляє платника податків гарантованого ст. 41 Конституції України права власності на таке майно.

IV. Висновки

Так, правові позиції Конституційного суду України, які стосуються вирішення питань, пов'язаних з оподаткуванням, є більш обґрунтованими і логічними, аніж правові позиції

стосовно упорядкування бюджетних відносин, можливо це зумовлено нестабільністю та надмірною динамічністю фінансового законодавства. В цій ситуації вагоме значення має узгодженість правової бази, відповідність законодавчих положень приписам Основного закону держави. Незважаючи на те, що суди не є безпосередніми суб'єктами бюджетних і податкових правовідносин, вони відіграють значущу роль при здійсненні уповноваженими органами публічної фінансової діяльності.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/>.
2. Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку : монографія / О. О. Дмитрик. – Харків : Апостроф. – 2010. – 328 с.
3. Дорошенко Д. П. Основні засади фінансового законодавства: проблеми визначення / Д. П. Дорошенко. – Форум права. – 2013. – № 3. – С. 191–196.
4. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 07.10.2010 р. № 2591-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2591-17/>.
5. Про статус суддів : Закон України від 15.12.1992 р. № 2862-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
6. Про Конституційний суд України : Закон України від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр/>.
7. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/>.
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/>.
9. Оніщик В. Ю. Проблеми удосконалення фінансового законодавства України [Електронний ресурс] / В. Ю. Оніщик. – Режим доступу: <http://sessiya-ua.com/akts/8510/index.html>.
10. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, №15–16, № 17. – Ст. 112.
11. Постанова Правління Пенсійного фонду України “Про затвердження Порядку подання документів для призначення і виплати щомісячного грошового утримання суддям у відставці органами Пенсійного фонду України” від 25.01.2008 р. № 3-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0200-08/>.
12. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Верховного суду України щодо офіційного тлумачення поняття “щомісячне довічне грошове утримання”, що міститься у підпункті “е” підпункту 165.1.1 пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України від 14.12.2011 р. № 18 рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-11/>.
13. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Податкового кодексу України від 12.06.2012 р. № 13-рп/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-12/>.
14. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 65 розділу I, пунктів 61, 62, 63, 66 розділу II, пункту 3 розділу III Закону України “Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” і 101 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 67 розділу I, пунктів 1–4, 6-22, 24-100 розділу II Закону України “Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” (справа щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України) від 22 травня 2008 р. № 10 рп / 2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 38. – Ст. 1272.
15. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII “Прикінцеві положення” Закону України “Про Державний бюджет України на 2011 рік” від 26.12.2011 р. № 20-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11/>.
16. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого пункту 13 розділу XV “Прикінцеві положення” Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” та офіційного тлумачення положення частини третьої статті 11 Закону України “Про ста-

- тус суддів” (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) від 11.10.2005 р. № 8-рп/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-05>.
17. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 36, пунктів 20, 33, 49, 50 статті 71, статей 97, 98, 104, 105 Закону України “Про Державний бюджет України на 2007 рік” (справа про гарантії незалежності суддів) від 18.06.2007 р. № 4-рп/2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-07>.
18. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 1.17 статті 1, статті 8 Закону України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами” (справа про податкову застава) від 24.03.2005 р. № 2-рп/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-05>.
19. Словник української мови : в 11 т. [Електронний ресурс]. – 1977. – Т. 8. – Режим доступу: <http://sum.in.ua>.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2014.

Лукашева О. Э. Проблемы бюджетного и налогового регулирования в практике Конституционного Суда Украины

В статье рассматриваются особенности и значение актов Конституционного Суда Украины в финансово-правовом регулировании. В частности, концентрируется внимание на исследовании правовых позиций Конституционного Суда Украины относительно практики применения финансового законодательства, которая сложилась на данный момент.

Ключевые слова: финансовое законодательство; бюджетное регулирование; налоговое регулирование; акты Конституционного суда Украины.

Lukasheva O. Budget Issues and Tax Regulations in the Practice of the Constitutional Court of Ukraine

In the article examines the characteristics and importance of acts of the Constitutional Court of Ukraine in the financial and legal regulation. In particular, the study focuses on the legal position of the Constitutional Court of Ukraine concerning the practice of financial law prevailing at present. Scientists argue that is the increasing role of jurisprudence in the genesis of forms of law as a result of so-called judicial lawmaking. Of particular importance in this case given the constitutional jurisdiction as the main “conductor” constitutional doctrine, the decisions of which the latter is formalized and can claim to be a source of law.

It is worth noting that legal science is no unanimous approach to the definition of “legal doctrine.” The term “legal position” is used mainly in research on constitutional prava. Pobichno not directly pointing to the legal position, but the content actually stating them touched this issue in the study of problems concerning the interpretation of the Constitutional Court of Ukraine of the constitutional norms of the legal nature of the acts of the Constitutional Court of Ukraine scientists and constitutionalists. Consequently, the need to study the problem of the nature of legal positions sole body of constitutional jurisdiction in Ukraine due to a lack of scientific achievements and significance of its decision in the context of national legislation on the basis of the letter of the Constitution, which got its interpretation (interpretation) and the implementation of decisions and opinions of the Constitutional Court of Ukraine.

Key words: fiscal legislation; budgetary control; tax regulations; acts of the Constitutional Court of Ukraine.